

[Valdemar Thomsen.]

Hr. Hartvig Frisch været naaet til gennem sine Undersøgelser, idet der engang i Foraaret i „Social-Demokraten“ paa det ærede Medlems Foranledning fandtes et Diagram, der bl. a. viste, at naar Landbruget har gode Indtjeningsmuligheder, er Arbejdsløshedsprocenten nede paa 10 eller derunder, stigende Eksportpriser giver omgaaende automatisk faldende Arbejdsløshed, men naar Eksportpriserne gaar under Rentabilitetsgrænsen, stiger Arbejdsløsheden, som vi har set, til det katastrofale. Dette er Kurverne i det Diagram over Aarene fra 1925 til 1936, som det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch dengang fremkom med, et uhyggeligt Vidnesbyrd om.

„Jeg vil“

sagde det ærede Medlem i Foraaret,

„...udtale det Ønske, at der i alle den socialdemokratiske Ungdoms Lokaler maa blive ophængt Diagrammer, hvor man Uge for Uge eller Maaned for Maaned kan følge Udviklingen af Flæskepris, Smørpris og Ægpris og samtidig Udviklingen af Arbejdsløsheden“.

(Hartvig Frisch: Ja, den følger de kraftigt i Øjeblikket!). Jeg ved ikke, hvad det ærede Medlem har at bemærke her, jeg synes, han bliver lidt urolig over sine egne Udtalelser, det tyder foreløbig ikke paa noget godt, og dog vil jeg sige, at en saadan Forstaaelse, som det ærede Medlem dengang viste, i Virkeligheden fortjener Paaskønnelse fra Landbrugets Side.

Men nærmest haabløst bliver det virkelig, naar det ærede Medlem og med ham Statsministeren efter saa kort Tids Forløb slaar fuldstændig om. I Stedet for at bøje sig for Fagforeningernes Knytnæve, som det ærede Medlem synes at være noget tilbøjelig til, vilde det have set bedre ud, det vilde i alt Fald have været mere mandigt, om det ærede Medlem som den store Læremester, han utvivlsomt er, med sine Diagrammer kunde faa Regering og Rigsdag til at erkende, hvordan Forholdene faktisk er, og til at tage Konsekvenserne af den Erkendelse, som maatte blive Resultatet af et saadant Studium.

Under alle Omstændigheder kan vi fastslaa — vi kan gøre det med det ærede Medlems Materiale som Baggrund —, at Arbejder og Bonde paa dette livsvigtige Omraade i høj Grad har fælles Interesser. Og det næste Spørgsmaal bliver saa, forudsat at Tiden bliver moden til det, paa hvilken Maade Problemet rent praktisk kan løses. At give blankt op, som Regeringen synes tilbøjelig til, er uværdigt. Det mind-

ste, som kan forlanges, synes jeg — det har Landbruget og det har de arbejdsløse Krav paa — er, at der i alt Fald paa Papiret bliver skitseret en Plan, som har Sandsynlighed for at kunne bringe disse uudholdelige økonomiske og moralske Tilstande til Ophør. Hvis ikke de foreliggende Muligheder fuldstændig skal ødes, maa der virkelig i nogen Udstrækning lægges Mod og Handlekraft for Dagen, og hvis man viger tilbage for en selvstændig Indsats, saa har man jo andre Landes Erfaringer at bygge paa. Ikke mindst er der vel noget at lære for de tvivlrædige af de Resultater, der foreligger fra De forenede Staters kolossale Genrejningsarbejde, som jeg ved tidligere Lejligheder har givet Eksempler paa. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det her; de, som interesserer sig for det, vil altid have Mulighed for at sætte sig ind i det.

Enkel og ligetil forekommer mig den Begrundelse at være, som den store Økonom i England Keynes er kommet til i sit sidste Værk, hvor han i sine Undersøgelser kommer til det Resultat, at en lønnende Produktion og fuld Beskæftigelse — netop de to Ting, hvorom det drejer sig — er afhængig af, at Forbruget bliver tilstrækkeligt stort, samt at der bliver Mulighed for, at Pengene anbringes i virkelige Kapitalgoder. En Forudsætning for, at Investering vil finde Sted i det nødvendige Omfang, er, at Renten ved Lovbud bringes ned paa et Minimum, og at det sker uden Hensyn til det, man nu raaber saa højt op om næsten fra alle Sider, uden Hensyn til Opsparing. Det, siger en Mand som Keynes, er underordnet i den Forbindelse; nej, langt vigtigere er det, at Pengene kommer ud i Omsætningen med det for Øje at levendegøre Befolkningens Forbrug.

Saa enkelt og ligetil skulde altsaa Kriseproblemet være, men en Løsning forudsætter aabenbart en Mentalitetsændring, idet det ikke som tidligere gælder at arbejde og spare, men langt snarere at tjene og bruge, og en saadan Udvikling kan, maa man synes, hverken Arbejder eller Bonde have noget imod. Tværtimod, det, det kommer an paa, er altsaa kort og godt — og det synes jeg bør siges til Regeringen i den Raadvildhed, den i Øjeblikket befinder sig i — det, det kommer an paa, er at tilvejebringe Balance mellem paa den ene Side Produktion, og dermed Beskæftigelse og paa den anden Side Forbrug og Pengeanbringelse. Forbruget, ved man, er tilbøjeligt til at hinke langt bagefter Produktionsevnen, og derfor maa den anden afgørende Faktor, nemlig Investeringen, stimuleres. Naar denne Balance